

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

III. Eam circumfert, ab alijs receptam, ab alijs explosam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

siculis statuendi, ac concordia reducenda? ne adversariis nostris & inimicis, non sine causa inconstantiam nostram, levitatem, & divisionem videntibus, fabula ultra simus? Omnes enim qui hactenus fuerant habiti conventus & colloquia illum discordia ignem auerunt magis quam extinxerunt, singulis opiniones suas mordicus tuentibus. Non facile, inquit Chrysofomus de hæreticis loquens, *sententiam ejusmodi homines mutant. Quicquid venerit, numquam illi à suo discedunt proposito etiam si veritas lux clarissima ante oculos proponatur: ut quibus durum sit caput, collum ferreum, & frons area, ut Esaias dicit: eoque emolli non possunt.* Id certe in Novis nostris Evagelicis verissimū compertum fuit, apud quos omnes vix cœptæ actiones abruptæ, omnesq; cōventus sine ullo fructu soluti fuerunt. Quis enim non miserabilem illam confusionē dixerit, videns ab una eademque civitate jam hos ejici, illos vocari, mox rursus his expulsis illos revocari? ubi Magdeburgi accidit, ubi Heshusius Superintendens Senatus jussu de nocte in currum cū suis conjectus, & alio evectus fuit, eo quod doctrina ipsius Senatui per omnia non probaretur. Idem Ratisbonæ & alibi evenit. Quocirca hiis incommodis remedium adferre satagens Dux prædictus cum Jacobo Andrea, Theologiae Doctore & Academiae Tubingensis Cancellario egit, ut manū operi admoveret, & ex omnium religionum centonibus, unam aliquam bonam, si fieri posset, concinnaret.

II. Erat vero Jacobus Andrea raræ doctrinæ & magni ingenii homo, ac, si Lutheranis credimus, qui post Lutherum in Theologiae scientia facile secundas obtineret. Hic idem Mompelicardi cum Beza congressus, nec canitie nec calvitie ejus adduci potuit, ut amicam ipsi manum porrigeret, aut inter fratres locum daret. Sed & idem in conventu Wormatiensi visus fuit pallio aulicum in morem facto manicisque exornato indutus, cultro venatorio ad latus accincto, ut Rescius testatur. Tandem ambitiosus hic Faber, Snepfii & Brentii Junioris, collegarum suorum opera ad-jutus, librum procurit, quem *Concordia Formulam* inscripsit, quod eo omnes articuli comprehenssi essent, in quibus ille consensum inter Lutheranos introducere ac firmare volebat, sperans hac ratione se Catholicos quoque inescaturum. Est vero libro hoc in superiori Germania nihil tritius, Bibliorum fere magnitudine, & vernacula lingua cōscriptus, ut ab omnibus legi, & quid credendum sit, sciri posset. In hac ille tam Calvinista-

rum errores quam Catholicam fidem in quibusdā articulis damnat, optans inter alia, ut Deus horrendis tam Papistarum quam Calvinistarum blasphemis finem imponat. In multis vero liber hic à primis Protestantium fidei Confessionibus longissime discedit, ut notat *Harmonia Genevensis*. Speciatim quædam enarrare non possum, quod Latina lingua, quod quidem sciam, numquam liber ille sit editus. Veruntamen alii gnari Germanici idiomatis, interque hos etiam Saxo quidam plures novas hæreses, præter infinita mendacia, notarunt. Quid doctissimus ille Cardinalis Bellarminus hoc de libro sentiat, scripta ejus testantur. eandem Lindanus quoque scripto cui titulus est *Cōcordia discors*, refutavit. Sed & Sturmius novam quandam ad cælum viam monstrare nobis voluit, publicato anno M. D. LXXXVIII. libro, cui titulum fecit, *Media via*; qui tamen nequaquam effecit quo minus Argentoratum eidem libro Concordiæ multis post annis subscripserit.

III. Librum hunc à Smidelino eusum, Dux Wirtembergicus ad plerosque omnes Imperii Principes & civitates Augustanæ Confessionis circum-misit, nequaquam eodem vultu ubique receptum. Ex omnibus vero Principibus nemo faciliorem se præbuit quam Augustus Dux Saxonie Elector, qui operæ precium judicabat, *communi hac doctrina Formula* omnes Lutheranos, tot factionibus hæcenus distractos, colligari. Eundem librum amplexi sunt Ulma, Biberacum, Norlinga, Dunkel-spülum, Heilbrunna, & aliæ Sueviæ civitates, Principis potissimum Wirtembergici ipsis finitimi commendatione; uti & Argentina tandem, nimirum Anno M. D. XCI. licet Scholæ illius quondam Rector Sturmius, cui Beza tantum tribuit, scriptis suis librum illum jam olim valde infamasset. At aliæ civitates tot mutationum pertæsa, Confessionis suæ inhærebant, tam librum quam auctorem irridentes. In illum circumfertur distichon perquam argutum:

R. habet Ausonium liber hic, R. habetque Pelasgum.

R. habet Hebraum, prætereaque nihil.

Hæc quorundam tergiversatio fecit ut auctor ipse rheda hinc inde circumvehi voluerit, *Formulam hanc Concordia* tamquam Palladium aliquod aut Arcam Federis circumferens, locis quibusdam magna cum gratulatione exceptus, aliis explosus, prout stultarum opinionum venti hos vel illos afflarant. Ille maximos minimos ubique præfere, rogare ut subscriberent, ne Collegiorum quidem

Rectori-

Rectoribus præteritis, ut scilicet multis doctorum hominum nominibus librum suum impleret atque illustraret, quæ ad X. millia eo in libro leguntur. Et plures quidem vix inspectum auctoritate magis Principis quam ratione ducti, approbarunt: alii diu tergiversati sunt, non sine mutuis altercationibus, alio quod alius approbaverat improban- te, & Superintendente à parcho parcho à diacono (*Helffer* vulgo) dissidentes omnibus inter- rum ex suo arbitrio conscientias suas moderanti- bus. Facere quidam librum hunc Germanice *Wa- pen oder Gesellenbuch* nominarunt, quod mos sit Germanis peregrinantibus libellum circumferre, qui amicorum aut clarorum virorum arma depic- ta, & nomina consignata ostentat. Alii gravius in hunc librum & subsignatores luserunt, hoc disticho:

In libro vita qui non potuere notari,

Nomen in hunc librum composuere suum.

A Daniæ rege quum oblato libro uxor charissima, à Smidelino subornata, ut subscribere petiisset, ille librum in ignem coniecisse fertur.

IV. Postquam ita confarcinator hic multorum nomina emendicatus est, & aliorum sententias ex- quisivit, primo ad Augustum Saxonie Ducem profectus, cui præ ceteris Concordia hæc placuit, liberaliter admodum receptus est, & post ongam habitam cum eo ejusque Doctoribus disputatio- nem (quod non omnes idem sentirent, Smideli- nus vero non aliter quam à Spiritu Sancto dictatus fuisset, à libro suo ne jora quidem discedi vellet) tantum effecit ut liber iste non in Germania tan- tum circumlatus, verum ad Patriarcham quoque Constantinopolitanum missus fuerit, cujus plu- rimum intererat cum Catholica redire in gratiam Ecclesia, à qua seipsum jam ante separarat. Et hunc quidem multis precibus obtestatus fuit Smi- delinus, ut tum miserabilem illam, quæ ob into- lerabilem Romani Pontificis auctoritatem, iam olim acciderat, divisionem, tum eorum qui san- cto quodam tacti desiderio, remedium aliquod reformandæ Ecclesiæ adferre satagerent, divortia cordi haberet. Sed Patriarcha consideratis mature omnibus, & ad singulos crassi istius voluminis articulos notis appostis, auctorem rogavit, ut ne posthac ejusmodi ineptis molestus sibi esse vel- let. Quod si integrum Patriarchæ responsum hoc loco apponere voluissim, nimia sane prolixitate fastidium lectori parerem: quod curiosus lector ab aliis scriptoribus petet. Licet autem Smidelinus

à Patriarcha ludibrio se habitum animadvertere, non tamen animum propterea abjecit, sed per lit- teras eundem rursus sollicitavit: ut & reliqui Lu- therani, missis ad eum Fidei suæ Confessionibus: quas tamen ille omnes tamquam adulterinam mo- netam, licet diversa forma, ejusdem tamen materia, remisit. Verum ecce tibi nigram & inveteratam ho- minum istorum malitiam, qui hoc velut præju- dicio laesos se existimantes Anno 1581. eundem Pa- triarcham postea apud Turcarum Imperatorem, Bassæ cujusdam opera, perfidiæ & prodicionis ac- cusare non dubitarunt, tamquam cum Papa com- muni Mahumetanorum & Lutheranorum hoste conspirantem: unde etiam misero illi in exilium ejecto, alter fuit substitutus. Facta sunt hæc paullo post eam quam Christiani à Turcis apud Echina- das reportarunt victoriam, Pio V. S. federis istius auctore, S. sedem tenente. Sed ad Jacobum Andree revertor.

V. Is frequentes diversis in locis passus repul- sas, & supradicti Principis consensu ad Witeber- gensem & Lipsiensem Academias profectus est, ut Theologiæ studium ejusque Doctores reformaret. Quævis autem Lutheri filio, Principis Me- dico comitatus venisset, ut hominis istius tan- quam Saxonum popularis & ob patris sui Saxonii prophetæ memoriam vulgo charissimi præsen- tia ac societas Smidelino Novo Moyse, in sua Le- ge nova promulganda invidiam minueret & exci- taret ac tanto plus adderet auctoritatis: paucis ta- men librum suum probare potuit, imo plerique mirabantur, reprobum sensum in Filio Lutheri, quod is talem operam Smidelino, paternæ gloriæ æmulo, & substractori, præstaret. Quum ergo pe- stridie consensu suggestu, magna accurrente ho- minum, scholarium præsertim (qui cives fere nu- mero superant) multitudine, concionem ad popu- lum haberet, & in sermone Philippum Melanchtho- nem quondam ibi Professore, perstringere cœpisset: ecce tibi obscurum initio murmur & strepitus, mox ingens clamor præsentis juventutis exoritur, Prædicantem illum primo verbis & convitiis, mox libris, lapidibus, & quidquid ad manum, in- sectantis, tanto impetu ac furore, ut pacis hic & Concordiæ præco, in ipsa Ecclesia novo belli ge- nere deprehensus, ægre Rectoris & amicorum o- perâ studiosorum manus evaserit, ac lapideo huic imbri sese subduxerit. Hoc modo evitato pericu- lo, miser hic Theologus Dresdam profectus, gra- viter de hac injuria apud Electorem, cōquestus est:

verum